

17. prosinca 2021.

broj 170

KU ZI S!

LIST ZA MLADEŽ

6

TEMA

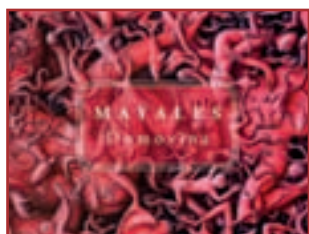
OMLADINSKI AKTIVIZAM

10

PSIHOLOGIJA

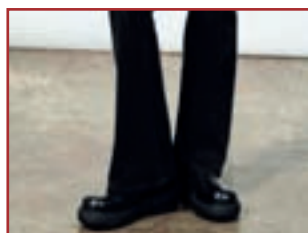
ZDRAVE GRANICE

18

GLAZBA

NAJBOLJE U 2021.

21

MODA

POVRATAK ZVONARICA

FOTO MJESECA

Folklor
za nove generacije

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika: Ladislav Suknović

Urednik izdanja: Davor Bašić Palković

Zamjenica urednika: Kristina Ivković Ivandekić

Suradnici: Klara Dulić, Andrea I. Darabašić,
Ivan Benčik, Dejan Prčić

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,
Jelena Ademi

Fotografije: Ana Francišković, Pixabay

E-mail: kuzis07@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Birograf Comp DOO, Zemun

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog
tajništva za kulturu, javno informiranje
i odnose s vjerskim zajednicama

Kraj i početak

10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1...ta-da! Čestitam, »izdržali« ste 2021. godinu! Svatko od vas se na putu zvanom »2021« našao pred mnoštvom lijepih i onih manje lijepih izazova: neki su krenuli u srednju školu; netko je upisao fakultet, a netko ispisao; netko se oprobao u novom sportu ili hobbiju; stekao nove prijatelje ili izgubio stare; prvi put se zaljubio/la; udomio/la ljubimca i brojne druge životne radosti ili poteškoće. Kakav god da je bio vaš put – i njemu je došao kraj. Iako to za mnoge izazove koje smo nabrojali ne znači ama baš ništa, ipak mislim da svi imamo onu neku naviku i nadu koja zvuči »bit će bolje kaaad...« te tako često možemo čuti rečenicu »Samo da se ova godina završi!«. Svi smo svjesni da se ta rečenica čula i u 2020. godini, ali ukoliko je nekome i ova godina bila loša – nadamo se da će mu značiti početak nove godine i da će novih 365 dana iskoristiti na pravi način.

Što se prosinca tiče, na Instagramu je definitivno odnio titulu »Omi-ljenog mjeseca« jer su ga svi (prvo influenceri, a pritom i pratitelji) željno iščekivali uz javno kritiziranje studenog. S prvim danom prosinca počele su objave novogodišnjih ukrasa, fotografije okićenih borova, blagdanske nagradne igre, božićne i novogodišnje odjevne kombinacije uz obveznu pratnju pjesme *All I want for Christmas is You*. U to vrijeme, uz taj isti sadržaj išle bi i objave koje se tiču problema sa Zakonom o referendumu i narodnoj inicijativi, izmjenama Zakona o eksproprijaciji i zbog kompanije *Rio Tinto* i projekta »Jadar«. Naime, druga najveća rudarska kompanija na svijetu *Rio Tinto* (koja nema dobru reputaciju) planira iskopavanje jadarita na području Mačve.

Veliki broj stručnjaka s brojnih fakulteta i organizacija apeliraju da ovakav pothvat može dovesti do ekološke katastrofe nezapamćenih razmjera u Srbiji. Iz tog razloga i zbog aktualnosti sa spomenutim zakonima, veliki broj građana subotom organizira blokade u više gradova Srbije. Savjetujem vam da se u što većoj mjeri informirate o ovim problemima, a pritom i da upoznate ljude oko sebe jer starije osobe, koje nemaju društvene mreže, to neće u cijelosti moći čuti onamo gdje bi trebali – na javnom medijskom servisu i drugim kanalima s nacionalnom frekvencijom. Jer vi ste budućnost ovog društva.

Osim informacija o ekološkim problemima, pročitajte do kraja i ovogodišnji broj KUŽIŠ?!-a jer vas očekuju teme poput: »Omladinski aktivizam – jesmo li budni?«, »Književnost i njezini fenomeni – Fanfiction« i »Zdrave granice«, novogodišnja anketa te tekstovi o aktualnoj glazbi, filmu, serijama, modi i igricama.

Želim vam da si date oduška, da dostojanstveno proslavite Božić i Novu godinu, a da se onda nekoliko dana kasnije punog elana vratite svakodnevnim zadacima. Pozdravljam vas uz citat **Alberta Einsteina**: »Život je poput vožnje biciklom: da biste održali ravnotežu – morate se stalno kretati«. Sretni božićni i novogodišnji blagdani!

Fanfiction – forma koju proizvode fanovi

Nadam se da je sve manje onih koji (još uvijek) mogu misliti kako je književnost zastarjela zabava za dokone ili pak nešto prašnjavo i dosadno što čami u pljesnivim knjižnicama i sumornim univerzitetskim čitaonicama. Mnogi mladi, i ne samo mladi, znaju kazati kako nisu voljeli čitati lektiru. Istina, i u lektirnim popisima znaju se naći djela koja nekoj generaciji jednostavno više nisu bliska ili zanimljiva, ali brojni klasici s razlogom se nalaze na tim popisima. Čvrsto vjerujem kako svatko može naći nešto za sebe, uz dovoljno truda.

Novo stoljeće i tehnologija koja nezaustavljivo napreduje povukla je čitav stvarni svijet sa svim svojim područjima života za sobom. Kako se u ovome snašla književnost i dokle je stigla, promislit ćemo ovom prigodom. Još dvije tisućitih zaživjela je jedna novija i do tada neviđena forma zapisa o sebi, neke vrste dnevnika ili kratkih crtica iz života u vidu tada popularnih blogova. Živo se sjećam primjerice 2008. ili 2009. kada sam strpljivo iščekivala prijateljičinu novu objavu na blogu. Mnogo toga se od tada promijenilo, ali želja za kreativnim izražavanjem postoji uvijek. Fenomen koji se vezuje za novije doba je fanfiction.

te se neka od tih djela objave i samostalno. Doista neobično! Zapravo, u doba interneta svatko dobiva priliku izraziti se na koji god kreativan ili manje kreativan način, i to u svim mogućim područjima: pisanju, glazbi, filmu, animacijama itd.

Dobro mjesto za provjeru

Kreatori ili pisci fanfictiona obično se koriste već poznatim junacima ili izmišljaju vlastite junake. U zajednicama fanova vode se vrlo žive rasprave o postojećim djelima kao i o njihovim fanfiction nastavcima ili preradama. Kako ste do sada mogli pret-

Nastaviti ili izmijeniti priču

Kako se navodi na portalu mravinjak.me »Fanfiction, poznat još kao fanfic ili fic, pisana je forma koju proizvode fanovi, a koristi se već prethodno osmišljenim likovima i/ili prostorima pozajmljenim iz drugih priča. Autori/ce fanfictiona nemaju autorska prava na pozajmljene protagoniste pa svoje priče mogu objaviti, distribuirati i dijeliti s ostalim fanovima, ali isključivo besplatno«.

Kako se navodi na ovom portalu, slična praksa postojala je i ranije, ali nije doživjela toliku ekspanziju kao danas, zahvaljujući internetu. Najjednostavnije rečeno, riječ je o fanovima određene knjige ili serijala knjiga koji žele nastaviti priču ili nešto izmijeniti u postojećoj. Fanovi se danas lako prepoznaju i nalaze u online prostoru. Fanfiction u nekim slučajevima postaje toliko uspješan ili privuče veliki broj čitatelja

postaviti, fanfiction se uglavnom piše pod pseudonimom i ne iskazuju svoj spol. Platforme na kojima se skupljaju fanovi i objavljuje fanfiction dobro su mjesto i za provjeru svojih spisateljskih sposobnosti, kao i za plasiranje teksta te praćenje njegove recepcije kod ciljne skupine koja se interesira za zadanu temu. Kažu kako su mnoga djela, nastala kao fanfiction, izišla iz domena online fenomena ponuđenog zajednici fanova i pojavila se u tiskanome obliku pred širom publikom. Fanfiction, kao i mnogi drugi fenomeni, zapravo potvrđuje vitalnost književnosti i pisane riječi uopće. Sve se mijenja, svijet se kreće nezaustavljivom brzinom, ali književnost i dobra priča još uvijek su potrebni čovjeku 21. stoljeća.

Mnoga popularna djela već su dobila svoje fanfiction nastavke ili prerade. Čitate li vi fanfiction? Imate li omiljeno fanfiction djelo?

Klara Dulić Ševčić / Foto: statepress.com

Nagrađeni i pohvaljeni srednjoškolci

Jubilarna XX. pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku održana je krajem studenog putem Zoom platforme u organizaciji Hrvatske čitaonice iz Subotice, a ove godine okupila je 83 učenika iz Sombora, Monoštor, Sente, Berega, Vajske, Plavne, Sota, Tavankuta, Đurđina, Male Bosne i Subotice. U njoj sudjeluju učenici koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku ili izučavaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture ili su članovi hrvatskih udruga u Vojvodini.

Program smotre bio je podijeljen u tri kategorije; najprije su nastupili učenici mlađih uzrasta (od 1. do 4. razreda osnovne škole), potom srednji uzrast (od 5. do 8. razreda) te na koncu učenici srednjih škola.

Nagrađeni učenici srednjoškolskog uzrasta su: **Ivan Huska**, Hrvatska čitaonica, Subotica; **Marija Milodanović**, Gimnazija *Svetozar Marković*, Subotica;

ca; **Barbara Piuković**, Gimnazija *Svetozar Marković*, Subotica; **Marija Stantić**, Gimnazija *Svetozar Marković*, Subotica; **Anđela Vinčić**, Srednja medicinska škola, Subotica i **Sara Vuković**, Gimnazija *Svetozar Marković*, Subotica.

U istoj kategoriji pohvaljeni su sljedeći učenici: **Josipa Horvacki**, Srednja medicinska škola, Subotica; **Ana Skenderović**, Gimnazija *Svetozar Marković*, Subotica i **Rahela Šteković**, Srednja medicinska škola, Subotica.

Povjerenstvo su činili: **Vladimir Grbić**, glumac Narodnog kazališta u Subotici, **Filip Čeliković** iz Subotice i **Bernadica Ivanković**, predsjednica Hrvatske čitaonice iz Subotice.

Video zapis smotre može se pogledati na Youtube kanalu Hrvatske čitaonice Subotica.

B. I.

Nova sezona Mreže čitanja za srednjoškolce

Održana školska razina kviza

Sedamnaest srednjoškolaca, učenika subotičke gimnazije *Svetozar Marković*, Politehničke i Srednje medicinske škole, uspješno je riješilo online upitnik i plasiralo se na drugu, regionalnu razinu kviza za poticanje čitanja i kreativnosti *Mreža*

čitanja. Rezultati su to školskog natjecanja koje je održano 3. prosinca. To su: **Matija Ivković Ivandekić**, **Marija Milodanović**, **Marko Cvijetić**, **Melisa Gadžur**, **Iva Ivković Ivandekić**, **Teodora Sudarević**, **Ivan Huska**, **Luka Mrkaljević**, **Dominik Kujundžić**, **Lucija Ivković Ivandekić**, **Mihaela Dulić** i **Lucia Mamužić** iz subotičke gimnazije, zatim **Ivona Milodanović** i **Kristina Miškolci Bator** iz Politet-

ničke te **Jana Mihajlović**, **Božana Vujačić** i **Josipa Horvacki** iz Medicinske srednje škole.

Oni su skupa sa svojim vršnjacima, ukupno 406 srednjoškolaca iz cijele Hrvatske, sudjelovali u online kvizu čija je ovogodišnja tema »U mreži suvremenih hrvatskih pisaca« navezana na *Godinu čitanja*, aktualnu u Hrvatskoj. Tako su za prvu razinu učenici trebali pročitati knjigu *Putar i parizer Jerka Mihaljevića* i točno riješiti minimum 60% pitanja dok će za narednu biti pridodan i naslov *Susjed* autorice **Marine Vujčić** a i bodovni prag za plasman na završnu razinu bit će povećan.

U drugoj kategoriji projekta sudjelovalo je dvadeset multimedijских uradaka, među kojima su i dva subotička, djelo **Klaudije Bašić** i **Darija Vojnića Hajduka** iz Politehničke škole. Rezultati i ocjene Povjerenstva prijavljenih multimedijских uradaka još nisu poznati ali se nadamo plasmanu na narednu razinu koja je zakazana za 4. ožujka 2022. godine za multimedijски uradak odnosno 11. ožujka za online kviz.

Kviz za poticanje čitanja i kreativnosti *Mreža čitanja* organizira Hrvatska mreža školskih knjižničara a u Subotici ga provodi Gradska knjižnica Subotica u suradnji s NIU *Hrvatska riječ*.

B. I.

Omladinski aktivizam – jesmo li budni?

Čak i oni koji nisu spremni na aktivno sudjelovanje u omladinskom aktivizmu, svijest o njegovom postojanju i načinima da se trenutna situacija promijeni, pronalaze upravo u internet sferi

6

Mlade generacije, one koje trenutno prolaze kroz period sazrijevanja, adolescencije i obrazovanja, odrasle su s pritiskom starijih da nisu dovoljno aktivni. Neovisno od toga je li se ta aktivnost odnosila na fizičko djelanje, naspram posvećenosti kompjutorima i internetu, ili aktivnost u smislu preuzimanja akcije po pitanju svojih života jer sjena generacija koje su izlazile na ulice i borile se za osnovna ljudska prava koja su im uskraćivana – padala je na mlade. Posljedice toga su dvostruke. Kod nekih to je izazvalo odupiranje, jer im je postalo naporno slušati iste priče svaki put kada nastane neki problem ili incident u društvu, posebno ovdje na Balkanu. Drugima su ovakvi stavovi bili inspirativni da se počnu baviti omladinskim aktivizmom i politikom, ali ne u smislu političkih partija, izbora i slično, već više u smislu društvene angažiranosti.

Stvarna situacija nije jednostavna, niti sasvim pozitivna ili negativna, ali neophodno je osvijestiti činjenicu da mladi danas sudjeluju u aktivizmu, na svoj tih, digitalan i često manje brutalan način od onog na koji smo naviknuli gledajući ulične prosvjede koji su osobito popularni bili u drugoj polovici XX. stoljeća u svijetu.

Čine oni koji imaju malo znanja i još manje svijesti o onome što se događa u njihovom okruženju, nemaju jasnu sliku o svojim pravima i obvezama. Sigurna sam da nitko od njih nema rđavu namjeru poput »nisu zainteresirani jer ne vole svoje (grad, državu, društvo, fakultet, što god)«, kao što će to mnogi pomisliti. Iskreno, smatram da je u većini slučajeva u pitanju jednostavan mehanizam obrane. Ona rečenica »neznanje je blagoslov« pokazuje se kao zlata vrijedna. Nemoguće je da vas ne pogađaju društvene nepravde, nejednakost, nanošenje zla i štete pod izgovorima napretka koji, zapravo, donosi korist samo maloj i odabranoj grupi ljudi. Nesumnjivo je lakše živjeti u svom mikrokozmosu gdje određeni problemi ne postoje.

S druge strane, sigurna sam da određen broj mladih (ali i starijih) nema vremena misliti o ovim temama, barem ne u onoj mjeri koliko je neophodno da bi se zaista bavili aktivizmom.

»Ne tiče me se direktno«

Nažalost, gotovo čitav Balkan još uvijek sačinjavaju takozvane države u razvoju, što znači da je društvo polarizirano: postoji veliki broj onih koji jedva da uspiju namiriti osnovne potrebe. Pitanja koja se tiču društvene pravde, sistemskih ustrojstava i zatim pi-

Mikrokozmos gdje nema problema

Ukoliko sagledam mlade ljude koji me okružuju, svi se mogu svrstati u jednu od dvije grupe. Prvu

FOTO: Studentski prosvjed iz 90-ih

tanja religije, metafizike i kozmoloških tema su ona pitanja o kojima imaju slobodu razmišljati ljudi kojima je egzistencija sigurna. Takvih je nažalost malo.

Specijalizacija rada i inzistiranje na produktivnosti su mlade naveli na to da se posvete radu, a mnogo obveza koje je društvo stvorilo za mlade, bez prilagođavanja školskog sistema, doveli su do toga da se većina ne želi baviti problemima koji se ne tiču njih direktno. To ne znači da ih se društvene teme ne tiču. Svi su svjesni da će se problemi odraziti na određen način i na njih, ali dok god je taj utjecaj dalek i ne tako velik, mnogi se trude ignorirati ih.

Promjene dolaze od mladih i upornih

Nasuprot mladima, koje bi mnogi nazvali apatičnim, stoji grupa ljudi koji aktivno suučestvuju u društvenom i političkom životu. Čini mi se da se u svakoj grupi prijatelja može izdvojiti jedna ili nekoliko osoba koje su upoznate s **Marxom i Engelsom** ili nekim drugim filozofima, upoznati s radom i vokabularom političkih partija, znaju koje stavove zastupaju i vjerojatno najbitnije – zašto danu ideologiju smatraju pozitivnom. Ti ljudi vas neće nužno voditi na prosvjede ili vas poticati da potpišete peticije, ali će uvijek imati objašnjenje za uzrok ili njihovo viđenje uzroka neke društvene pojave.

Što je ono što ih tjera na takav pristup? Suštinski mislim da je i kod jednih i kod drugih osnovna ideja ista – kako kreirati svoj unutarnji mir u neprestanom kaosu. To je, čini mi se, ideja na koju odgovaramo tijekom čitavog svog života konstantno prilagođavajući se. Većina mladih koja se aktivno bavi

aktivizmom ili barem promišlja aktualne probleme pokušava stvar preuzeti u svoje ruke i izboriti se za sebe. Čak i tu postoji doza sebičnosti – želim da drugima, ali i meni, bude bolje. Zaista, promjene dolaze od mladih i upornih ljudi, jer samo oni imaju dovoljno vremena i energije aktivno se vraćati na iste stvari i da ispočetka preispituju probleme i pokušavaju unaprijediti društvo u kom žive.

Društvene mreže

Veliku prepreku omladinskom aktivizmu oduvijek, ne samo u XXI. stoljeću, predstavljaju ustaljeni sistemi i neke mnogo veće organizacije. Ključ je u tome da mladi dobiju neku veću ulogu. Pitanje jest: trebaju li to mladi stvoriti za sebe ili im je pak to dano? Moguće je da to potiče grupe različito orijentiranih k aktivizmu na (ne)djelanje.

Ipak, nije točno da su svi mladi apatični i nezainteresirani. Nije točno ni da je to većina. Iako takvi postoje, veliki dio je osviješten, i tome su pridonijele upravo više puta negativno označene društvene mreže. Međutim, u skladu s glavnim načelima funkcioniranja mladih generacija, upravo društvene mreže predstavljaju alfu i omegu svih radnji pa i aktivizma, koji na njima počinje i dobije istinski momentum. Očito je da čak i oni koji nisu spremni na konstantno i aktivno sudjelovanje u omladinskom aktivizmu svijest o njegovom postojanju i načinima da se trenutna situacija promijeni pronalaze upravo u internet sferi.

Andrea I. Darabašić /

Foto: orfonline.org; Ideaman

Anketa

8

Godina za nama i kuda za doček?

Kako se bliži nova 2022. godina tako se povećava i broj postavljenih pitanja »Kamo ćeš za novu?«. Ipak, čini se da se to pitanje postavlja u manjoj mjeri nego ranije s obzirom na to da su mogućnosti slavlja poprilično ograničene, pogotovo za one koji ne ispunjavaju najnovije uvjete/mjere za borbu protiv epidemije u Srbiji. Moguće komplikacije za slavlje u klubovima ili odlazak na novogodišnje putovanje, a i sada već ustaljena briga o zdravlju, primorala je mnoge na slavlje u kućama ili na otvorenom, s prijateljima ili obitelji. Mnogima pak upravo takva proslava i odgovara, dok će oni još malo stariji možda čak »slučajno« uz film, kokice i omiljeni slatkiš »zaroniti u san« i prije ponoći. Za ovomjesečni *Kužiš?!* naši mladi sugovornici su otkrili kako će dočekati Novu godinu, ali i kako su zadovoljni (skoro proteklom) 2021. godinom.

Adrijana Ivandekić, Subotica, 20 godina, studentica;

Veoma sam zadovoljna proteklom 2021. godinom, ostvarila sam ciljeve za koje se nisam ni nadala da ću uspjeti. Počela sam raditi u struci i pored toga što idem na fakultet, uspjela sam uskladiti posao

i učenje. Naravno, fakultet mi je prioritet, ali sam htjela pokušati raditi kako bih pri završetku studija imala iskustvo koje bi možda moglo pridonijeti lakšem zaposlenju. Novu godinu ću dočekati u društvu prijatelja, kao i obično. Vjerovatno će biti neka kućna varijanta, mi to sve u posljednji čas organiziramo, ali nam uvek bude prelijepo.

Darko Peka, Novi Slankamen, 22 godine, fotograf;

Završio sam Srednju kuharsku školu, a pored ku-
linasrta velika ljubav mi je i fotografiranje te se od
svoje 17. godine ozbiljnije bavim time, fotografira-
jući raznorazna događanja i proslave. Tekuća 2021.
godina mi je prošla veoma dobro, za razliku od pret-
hodne. U ovoj godini sam realizirao dosta svojih
ciljeva. Kada je u pitanju posao, bilo je mnogo više
proslava u odnosu na prošlu godinu te sam većinu
vremena proveo s ljudima na veseljima i proslava-
ma, u čemu zaista uživam. Posljednja stvar koju sam
uspio realizirati je prostor i dekoracija za novogodiš-
nje fotografiranje. Trenutačno najviše vremena pro-
vodim tamo, stvarajući čarobne fotografije, kako s

djecom, tako i sa starijima, kao i kreirajući kalendare
od spomenutih fotografija. Što se tiče dočeka i pro-
slave, još uvijek se razmišljam da li da dočekam novu
godinu radno uz fotoaparat ili sa svojih nekoliko naj-
bližih ljudi. Mada, kako vrijeme prolazi, sve više sam
siguran da je taj dan, kao i Božić, najbolje provesti uz
isključivo bliske ljude, gurmanske tradicionalne spe-
cijalitete i domaće srijemačko vino.

Dragana Musin, Đurđin, 18 godina, učenica;

U ovoj godini sam postigla neke sitne, meni važ-
ne stvari, pa mogu reći da sam zadovoljna godinom.
U njoj sam upoznala puno mladih ljudi koji su me
oduševili svojom pojavom. Popravila sam pojedine
odnose, koji su ranije bili nestabilni. Odlučila sam
koji ću fakultet upisati i čime ću ujedno ispuniti i svo-
ju želju iz djetinjstva. Povremeno sam radila i stekla
sam određenu radnu naviku. Pronašla sam neke ho-
bije i ispunila svoje slobodno vrijeme koje sam ranije
trošila na ne toliko bitne stvari. Radila sam na svojim
nedostacima. Učvrstila sam neke svoje stavove i više
sam razmišljala o bitnim stvarima koje život sa so-
bom nosi. Upoznala sam koliko je život lijep u Božjoj
prisutnosti. Za narednu godinu nemam planove ko-
jih ću se striktno pridržavati, samo bih voljela da sve
ide svojim tokom. Kada je u pitanju doček 2022. go-

dine, još uvijek nisam isplanirala kako ću ga proslavi-
ti. Najvjerovatnije će to biti ugodna kućna atmosfera
s obitelji ili druženje s najbližim prijateljicama.

Marko Gabrić, Subotica, 24 godine, advertising
specialist;

Ovom godinom sam, zapravo, prilično zadovoljan.
Drago mi je što sam uspio održati kontakt s dragim
prijateljima, iako nas je korona spriječila u mnogim
planovima. Lijepo je imati iskrene ljude pored sebe.
Svoje ciljeve volim sortirati na one vrlo jednostavne,
na dnevne pobjede i na velike, dugogodišnje ciljeve.
Smatram da je do velikih planova lakše doći sitnim

koracima i zbog toga se trudim iz svakog dana izvući
što je više moguće. Mogu reći da svoje ciljeve, naža-
lost, još nisam ostvario, ali iskreno vjerujem da sam
na vrlo dobrom putu. Novu godinu planiram prove-
sti kao i prošlu, u Maloj Bosni s djevojkom i prijatelji-
ma. Dobra klopa i malo đuskanja na ulici u pidžama-
ma, pred ponoć, ispod mnogo vatrometa.

Kristina Ivković Ivandekić

Zdrave granice

Zdrav odnos zahtijeva prostor da održavate svoj osobni integritet, a to postićete ako uspostavite tzv. zdrave granice s drugim osobama. Ono što nas često zbunjuje jest to da u puno situacija u kojima nam se krše granice mi toga nismo svjesni jer je u našem društvu to »normalno«. Često, ako i pokažemo ljutnju, spočitne nam se da smo ovakvi ili onakvi. No, samo zato što većina nešto radi, ili što je »to kod nas oduvijek tako«, ne znači da je i u redu.

Znaci za uzbunu

Kršenje granice je kršenje granice čak i kad je upakirano u blagi glas, kao i kada je zamaskirano u šalu. Da nešto ne štima najčešće ćete prepoznati po svojoj ljutnji i frustraciji, koja je inače opravdana.

Što je sve kršenje granice:

- Kada netko nepozvan komentira vaš izgled ili bilo što što se tiče vašeg tijela i/ili osobnosti.
- Kada netko nepozvan dijeli savjete.
- Kada netko ne poštuje vaše »ne« bilo da vas nagovara da popijete »još jedno piće«, bilo da inzistira da probate tortu (i sve druge verzije nagovaranja).
- Kada netko zbija šale na vaš račun, a šale su takve da se vi ne smijete.
- Kada netko inzistira na određenoj temi iako ste rekli da o tomu ne želite razgovarati.
- Kada netko inzistira na zagrljaju, poljupcu ili nekom drugom obliku pozdrava za koji jasno kažete da ne želite.
- Kada netko zbija šale na račun nekih vaših životnih odabira (npr. možda ste vegetarijanac pa je to glavni »hit« za stolom i sl.)
- Kada vas netko fotografira bez vašeg pristanka.
- Kada netko pokazuje vaše fotografije bez vašeg pristanka (uključujući i fotografije kada ste bili dijete ili beba).
- ...

Što učiniti?

Postaviti granice. Također, poštovati tuđe granice.

Neke fraze koje nam mogu pomoći u postavljanju granica su:

- »To je osobna stvar i ne želim o tomu govoriti«.
- »Nije mi OK da se na takav način šališ na moj račun, molim te prestani«.
- »Nemoj pokazivati moje fotografije, to je moja privatna stvar«.
- »Ne«.
- »Već sam rekao/la – ne«!

- »Ne, hvala, nemojte me više nuditi«.
- »Vidim da se brineš, no nemoj mi govoriti što da napravim, dovoljno sam odrastao/la i nisam te pitao/la za savjet«.

Postaviti granice može biti zahtjevno, posebice u bliskim odnosima. Reakcija kršitelja granica može biti različita – od uviđanja da mu postupak nije bio OK i poštovanja granice do ljutnje, ismijavanja, dučenja pa čak i prijetnje prekidanjem odnosa.

Bez zdravih granica nema zdravog odnosa

Učiti postavljati granice je ponekada kao učiti strani jezik. U početku može biti nespretno, fali nam riječi, teško nam je složiti rečenicu. No, što češće postavljamo to brže učimo i na kraju ne moramo puno razmišljati što i kako ćemo reći – riječi nam dođu spontano.

Kada takvu novinu unesemo u odnos, neki odnosi ne prežive. U takvim situacijama je dobro prisjetiti se da bez zdravih granica nema zdravog odnosa. I ako ste izgubili neki od toksičnih odnosa, možda ste oslobodili u svojem životu mjesto za neki novi, kvalitetniji i bolji.

Marina Balažev, prof., specijalizantica transakcijske analize, smjer psihoterapija

Sitcom uz kritiku društva

Romantična komedija koju, po mojem sudu, ove zime svakako vrijedi pogledati je *Ljubav i anarhija* (Kärlek och anarki) u kreaciji **Lise Langseth** (serija se emitira na *Netflixu*). Radnjom smještena u Stokholmu, priča prati konzultanticu Sofi (**Ida Engvall**) koja svoj novi projekt započinje upravo u jednoj izdavačkoj kući. Ona je udana i majka dvoje male djece. Njezin muž Johan (**Johannes Bah Kuhnke**) je po najistaknutijim crtama manipulativan i veoma kapitalistički nastrojen. Sofin otac, s druge strane, protestira i vjeruje da svijet i radničku klasu može spasiti samo socijalizam i zajedništvo te iz toga proizilaze mnogi sukobi između Sofi i nje-

zinog supruga. Međutim, od ovih i mnogih drugih šarenolikih karaktera tu je i Max (**Björn Mosten**) IT stručnjak u izdavačkoj kući čija narativna linija se direktno vezuje za glavnu radnju serije: mali »anarhistični«
nestašluci koji će ovome dvoje junaka isprepletati puteve i odvesti ih – kamo?

Kontrast autentičnih karaktera

Prva sezona od osam nastavaka (u prosjeku oko 20 minuta) može se istaknuti, prije svega, odličnim scenarijem koji, kako sezona odmiče kraju, stilski mijenja svoj kurs i postaje, čini se, sve više stiliziran. Ipak, formu sitcoma kao takvog ova serija koristi na najbolji mogući način, kontrastiranjem autentičnih karaktera (izdavač u godinama koji cijeni samo literaturu i njegova mlađa kolegica koja zna da autor danas više nije samo svoje djelo već i slika u javnosti, zatim zet kapitalist i punac socijalist, i prije svega, protagonistica koja je u srcu anarhistica ali okruženjem u vrlo jasnim ulogama i pravilima). Tako i redateljski, kamera podražava pravila uspostavljena formom sitcoma bez većih redateljskih eksperimentiranja na planu vizualnog jezika. Scenarij (Lisa Lan-

gseth i **Alex Haridi**) vješto kombinira radnju i dijaloge, pri čemu humor nije amerikaniziran kako često umije biti kada je riječ o ovom televizijskom formatu, već često komičan tek kada se gledatelj navikne na karaktere u seriji. Kada je u pitanju sam scenarij, kvaliteta prve epizode se mora istaknuti kao primjer dobro napisanog scenarija koji u veoma malom vremenskom prostoru može ispričati mnogo.

Sudar tradicionalnog i modernog

Nakon što Max uslika Sofi kako krši radnu disciplinu on joj pokaže fotografiju kako bi izgadio sukob koji je počeo u trenutku kada su se sreli. Međutim, Sofi ne vjeruje da je on zapravo ne želi ucijeniti, zbog čega odlaze zajedno na ručak koji također ne prođe ugodno. Ali, Sofi ima plan – nakon što je Max obrisao fotografije, ona uzima njegov telefon i traži od njega da napravi malu »anarhiju«
na poslu i Max bez izbora pristaje. Svaka naredna epizoda prati neku »anarhiju«
koje ovaj fantastičan glumački duo tumači u njihovim ulogama. Paralelno, narativ je fokusiran i na ostale junake u seriji, čime priča daje jednu kompletnu sliku suvremenog parčeta švedskog društva. Tako je tu sudar tradicionalnog i modernog, sudar interneta, društvenih mreža i streaming platformi, pa i jasna kritika švedskog društva u kojoj se podsjeća na cijenu švedske neutralnosti po njihove susjede i ono što je ta neutralnost uistinu značila. Po mnogo čemu *Ljubav i anarhiju* veoma dosljedno prati i prikazuje švedsko društvo – svi radnici više srednje klase su bijeli, dok likove drugih rasa vidimo samo u pomoćnom osoblju – slika klasnog rasizma.

Kako priča odmiče kraju prve sezone, primjetno je da humor postaje sve zanimljiviji a glumačka igra, pogotovu glavne junakinje, počinje naginjati k apsurd, čime ova serija odlazi korak dalje i kada je u pitanju sama forma sitcoma. Kao najslabiji lik ipak ostaje suprug glavne junakinje – jedini od svih nema drugu dimenziju, niti opravdanje, crtu koja mu daje humor i vjerodostojnost. Međutim, kada se sve uzme u obzir, van svake sumnje, u cjelini, radi se o televizijskoj komediji koju ne biste trebali propustiti, jer govori o ljubavi i anarhiji, koja ipak, čini se, idu zajedno.

Dejan Prčić

Franka Batelić

Draga Filotea (II. dio)

In ovom broju donosimo citate iz knjige *Filotea – Uvod u pobožni život sv. Franje Saleškog (1567. – 1622.)*, crkvenog naučitelja i svetca. Prošli je put tema bila vezana uz rad, prijateljstvo i ljubav. Ovog puta, pak, osvrnut ćemo se na igru. Pod terminom »igra« misli se svakako na »razonodu«. Razonoda je sve što nije rad. Stoga pročitajmo par poučnih misli.

O razonodama i zabavama

»Kadšto je nužno duh i tijelo opustiti neakvom razonodom. Svetog Ivana Evanđelista, veli Kasijan, zatekao je neki lovac kako u ruci drži jarebicu i miluje ju, pa ga je upitao kako to da tako glasovit čovjek trati vrijeme tako beznačajnim i niskim stvarima. Na to mu sveti Ivan odgovori: 'A zašto tvoj luk nije stalno napet?' 'Bojim se', odgovori lovac, 'da me luk ne iznevjeri kad mi bude najpotrebnije, bude li stalno napet.' 'Neka te, dakle, ne začuđuje to što i ja katkad duhu dopustim da popusti u strogosti i pozornosti kako bi se okrijepio i mogao poslije još življe promatrati.'...

Boravak na zraku, šetnja, vedar i ugodan razgovor, sviranje na kakvom glazbalu, pjevanje, lov – sve su to tako čestite zabave da čovjeku sigurno donose korist, ako, baveći se njima, sluša glas razuma, koji u svim stvarima određuje red, stavlja ih na pravo mjesto i u pravo vrijeme, određuje im pravu mjeru.

Dobre su i pohvalne one igre u kojima je pobjeda nagrada i naknada za vještinu i okretnost (loptanje, šah i sl.). Treba se samo čuvati pretjerivanja bilo u vremenu koje igrama posvećujemo bilo količini novca koji u igru ulažemo; jer, posvetimo li igrama previše vremena, one prestaju biti okrepom i postaju zanimanjem; njima više ne rasterećujemo ni duh ni tijelo, već ih, naprotiv, opterećujemo i slabimo.

Ako se dugo loptamo, to na kraju više nije okrijepa tijela nego njegova iscrpljenosti; ako je pak nagrada prevelika, osjećaji se igrača uznemire; štoviše, nije ispravno postavljati neprimjereno visoke nagrade za tako beznačajne vještine i sposobnosti kakva je vještina igre.«

Komentar: nije li smiješno kako se nekad milijuni daju kao nagrada za pobjedu u običnoj igrici?

»No, iznad svega pazi, Filotea, da se srcem ne vežeš za sve to; jer koliko god da je neka razonoda čestita, bit će ti mana prioneš li srcem uz nju; kažem da čovjek za igrom ne smije žudjeti kako bi se samo u njoj bavljao i samo se njome bavio.«

O zabranjenim igrama

»Kocka, karte i slične igre u kojima dobitak uglavnom ovisi o sreći, nisu samo štetne zabave, poput plesa, nego su jednostavno po svojoj naravi loše i vrijedne svake pokude. No, u čemu je zlo? U takvim se igrama ne dobiva pameću, nego srećom, a ona se često okreće onomu tko to po svojim sposobnostima i vještini uopće ne zaslužuje; to dakako vrijeda pamet – no, tako smo dogovorili reći ćeš mi. Dakako, time dokazuješ da onaj tko dobiva ne čini ništa nažao drugima, ali to još ne znači da se i igra i pogodba ne protive razumu. Dobitak mora biti nagrada za vještinu i okretnost, a ovdje on nagrađuje samo sreću koja ne zaslužuje ništa jer ne ovisi o nama.«

Komentar: nemoguće je ne primijetiti kako razum treba biti glavna vodilja čovjeka. Često se ono protivi našim željama ili nekad i već stečenim navikama. Stoga, ako smijem primijetiti, stoji što je napisao apostol: »Dan za danom umirem« (1 Kor 15, 31).

»[Ove igre] s zabavom nemaju ništa, nego su mučan posao; nije li posao kad ti je duh stalno obuzet i napregnut neprestanom pozornošću i bez prestanka ga muče nemir, strah i tjeskoba? Ima li sumornije, žalosnije i sjetnije pozornosti od pozornosti igrača na sreću?

Konačno, u takvoj se igri čovjek raduje samo dobitku, a nije li to nepravedno kad nema dobitka bez suigračevog gubitka? Takva je radost zaista sramotna.«

Dragi čitatelji, ovo nije puki pobožni tekst, iako je autor bio izuzetno pobožan čovjek. Danas kada se cijeli svijet vrti oko zabave, treba razumski sagledati stvari, inače su nuspojave u ovim slučajevima često i vrtnja i pomutnja u glavi.

Ivan Čavrgov

»Hrvatsko proljeće« u Bačkoj (I. dio)

Hrvatsko proljeće popularni je naziv za reformsko razdoblje u političkom, društvenom i kulturnom životu SR Hrvatske. Prve naznake tih gibanja bile su uočljive već 1966. nakon Brijunskoga plenuma i potpisivanja Protokola između SFRJ i Svete Stolice. U užem smislu, trajalo je od 10. sjednice CK SKH u siječnju 1970., na kojoj je osuđen unitarizam **Miloša Žanka** te je on smijenjen sa svih dužnosti, nakon čega je politički život u Hrvatskoj poprimio obilježje svenarodnoga demokratskoga i nacionalnoga pokreta. Hrvatsko komunističko vodstvo zatražilo je jasnije ustavno definiranje gospodarskih i monetarnih odnosa spram savezne vlasti u Beogradu, a slijedom toga i veću političku slobodu te reformu federacije na načelu izvornoga suvereniteta naroda u republikama. Zahtjevi su u hrvatskom narodu plebiscitarno prihvaćeni, a poduprle su ih i kulturne i znanstvene institucije (Matica hrvatska, Sveučilište u Zagrebu, JAZU, Katolička crkva). *Hrvatsko proljeće* slomljeno je na sjednici Predsjedništva CK SKJ-a u Karađorđevu 2. XII. 1971., nakon čega je komunističko vodstvo SK Hrvatske bilo prisiljeno podnijeti ostavku, a pokret je ugušen političkom represijom.

Nove kulturne aktivnosti

Hrvatsko proljeće odrazilo se i na prilike među Hrvatima u Vojvodini, odnosno Bačkoj, gdje oni u razdoblju od 1968. do 1971. otvorenije nego prije izražavaju svoj nacionalni identitet. Kako je istaknuto, već dvije godine ranije, 1966., država će izmijeniti svoj rigidni odnos prema katoličkim laicima i svećenicima nakon uspostave diplomatskih odnosa s Vatikanom. Tako su nastali uvjeti za nove kulturne i društvene aktivnosti pod okriljem Crkve. Godine 1968. Bačka apostolska administratura uzdignuta je u Bačku biskupiju. Godine 1969. vlč. **Lazar Ivan Krmpotić** održava zajedno s društvom sv. Jeronima u Baču Simpozij o **Josipu Andriću**. Tom prigodom otkriveno je poprsje ovog velikana ispred crkve sv. Jakova u Plavnoj. U Zagrebu su objavljena dva kapitalna djela **Ivana Kujundžića**: *Izvori za povijest bunjevačko-šokačkih Hrvata* (1968.) i *Bunjevačko-šokačka bibliografija* (1969.). To su prva djela koje su bački Hrvati objavili

nakon 1945. godine u Zagrebu. U to vrijeme ponovno je pokrenut narodni kalendar *Subotička Danica*.

Svetovna inteligencija

Gotovo u isto vrijeme, i hrvatska svetovna inteligencija (partijska i nepartijska) počinje se okupljati oko narodnosnih ideja: **Balint Vujkov**, **Marko**

Horvacki, Naco Zelić, Matija Poljaković, Lazar Merković, Geza Kikić, Marko Peić i drugi. Godine 1968. *Dužijanica* se prvi put odvija izvan Crkve kao manifestacija tradicijske kulture. KUD *Matija Gubec* iz Tavankuta nastupa jasnije s pozicija udruge hrvatske kulture. Pokušava se osnovati ogranak Matice hrvatske, ali vlasti ne dozvoljavaju. Umjesto toga, početkom 1970. u Subotici se osniva HKUD *Bunjevačko kolo*, koje razvija bogatu i svestranu aktivnost. Sudjeluje na brojnim kulturnim manifestacijama u Hrvatskoj: *Vinkovačkim jesenima*, *Đakovačkim vezovima* itd. Časopis za kulturu i umjetnost *Rukovet* ponovno dobiva hrvatske elemente. Objavljuju se kapitalna djela u Nakladnom zavodu Matice hrvatske Geze Kikića i Balinta Vujkova. (nastavit će se...)

Vladimir Nimčević

DOISTA SAM
NEPOPRAVLJIV ROMA-
NTIK, GLEDE LJUBAVNIH PRI-
GODA I NEMOJ MI TO UZETI
ZA ZLO, JER NE MOGU IĆI
PROTIV SEBE

?!!

MA... ŠTO?
NE, TO NE MOŽE BITI.
DA LI JE TO MOGUĆE?
CURA U MODROJ HA-
LJINI... TAKU SAM
SAMILO.

FIRST TIME WHEN I SAW YOU, MY DARLING
I WAS CONQUERED BY YOUR BLUE EYES
ADELINE,

DA LI SANJAM ILI
JE TO DOISTA ONA?
IZ OVH STOPA IDEM
ZA NJOM, PA ŠTO
BUDE

YOU WERE SO PRETTY AND YOU WERE SO
FRAGILE AND COMFORT ME, THE REST OF
MY LIFE. I FELL DOWN ON MY KNEES, IT'S A
DREAM COME TRUE,

MY DEAR ADELINE.

OPROSTITE
GOSPODICE!!!

STRPLJIVO SI
ME ČEKALA DOBRA
MOJA PEGGY? EVO
KRENUT ĆEMO ZA
KOJU MINUTU.

KUPILA SAM
SVE ŠTO TREBAMO
ZA OVAJ TJEDAN, PA
I DUHAN ZA TATU.

DA, MOLIM
MENI SE OBRAČATE!

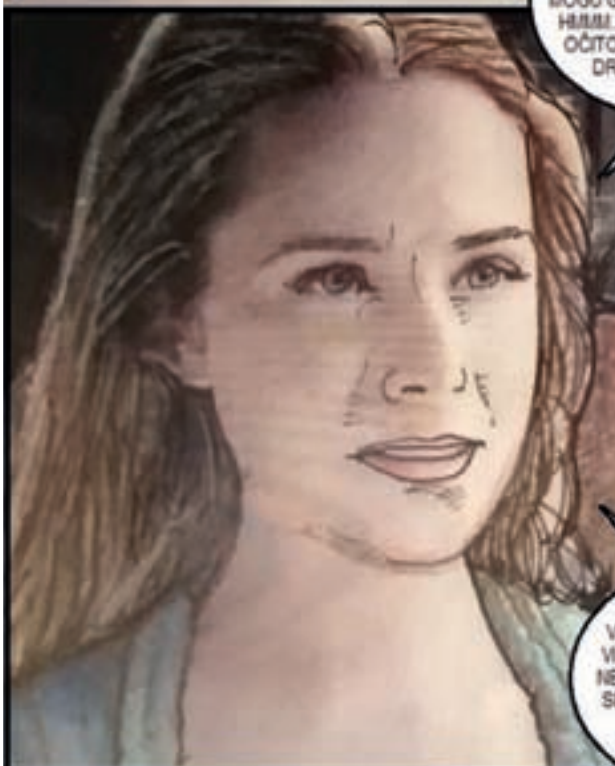
OVO JE ŽENA MOG
ŽIVOTA.

OPROSTIT
ŠTO VAS SMETAM.
ALI KAKO SE RADI O PITA-
NJU SRCA, TO JE ONDA OD
IZIMNE VAŽNOSTI. MOJE
IME JE HARTNETT, JOHN
HARTNETT... ZAPRAVO
HTIO SAM VAS
UPOZNATI.

NEKADA JE U ŽVOTU DOVOLJAN SAMO IZNEHADNI SU-
SRET I POGLED KOJI SVE GOVORI BEZ RIJEČI.

MATE SRČANIH
TEGOBA GOSPODINE
HARTNETT? JA NISAM LUE-
ČNICA, PA NE VIDI KAKO VAM
MOGU GLEDE TOGA POMOĆI?
HMMM... ČINI SE, DA STE ME
OČITO ZAMJENILI S NEKOM
DRUGIM, ILI JE VAŠ
NASTUP...?

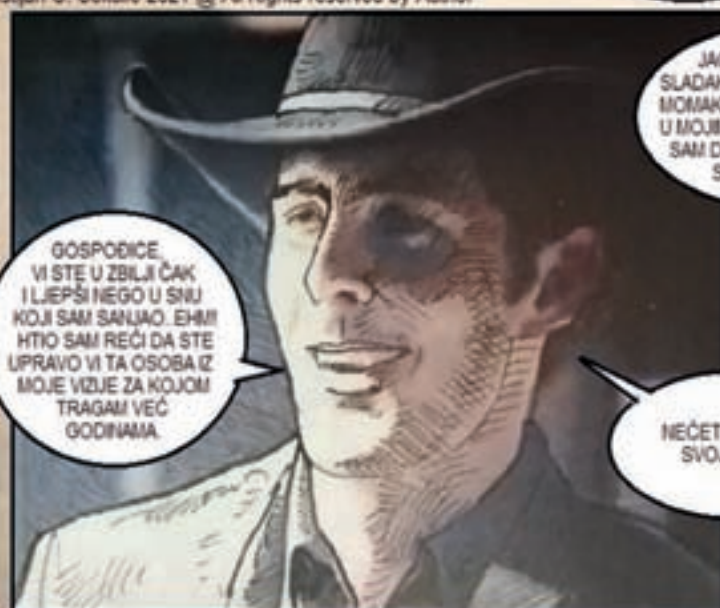
NE, KOLIKO ZNAM
NEMAM SRČANIH PROBLEMA
BOGU HVALA, ZDRAV SAM. NO
ISTINA JE DA SE SVE OVO TIČE
PITANJA SRCA, PRUE ĆE BITI OVE
MOJE DUŠE... OVOGA, HMMM U
PITANJU JE JEDNA MOJA VIZJA
I MORAO SAM VAM PRIČI.

HMMM... AKO SAM
VAS DOBRO RAZUMJELA
VI NE BOLUJETE OD SRCA
NEGO STE VIZIONAR. KAKO
SE JA UKLAPAM U TE VAŠE
VIZIJE GOSPODINE
HARTNETT?

Kristijan C. Sekulic 2021 @ All Rights reserved by Author

GOSPODICE,
VI STE U ZBILJI ĆAK
I LIEPŠI NEGO U SNU
KOJI SAM SANJAO. EHM!
HTIO SAM REĆI DA STE
UPRAVO VI TA OSOBA IZ
MOJE VIZIJE ZA KOJOM
TRAGAM VEĆ
GODINAMA.

JAO! KAKO JE SAMO
SLADAK, TO JE ĆINI SE ONAJ
MONAK KOJEG SAM VIDJELA
U MOJIM SNOVIMA... SIGURNA
SAM DA JE OVO SUDBINSKI
SUSRET U ZBILJI.

NEĆETE MI REĆI
SVOJE IME?

Najbolje od najboljeg – 2021.

Približavamo se kraju još jedne kalendarske godine, što znači kako je vrijeme za naš tradicionalni glazbeni osvrt. Stoga vam predstavljamo desetak odličnih izdanja objavljenih tijekom prethodnih 12 mjeseci. Neki izvođači su nažalost morali izostati, ali svejedno zaslužuju biti spomenuti, a neki od njih su: Tyler, The Creator, The Weather Station, Lana Del Ray, Ty Segall, Low, Squid, BADBADNOTGOOD, Ghetts... Nova uzbudljiva glazba je već negdje tu, odmah iza čoške, zato načuljite uši!

The Black Keys – *Delta Kream*

Bend koji je nastao prije dvadesetak godina u jednom podrumu u Akronu, državi Ohio (SAD),

izrastao je u jednu od najvećih stadijumskih rock senzacija. Možda su albumi *Brothers* i *El Camino* bili kreativni vrhunac ovog dua, ali Delta Kream je dokaz kako je klasa vječna. Na ovom albumu The Black Keys (**Pat Carney** i **Dan Auerbach**) okreću se svojim korijenima, te je ovaj album sačinjen isključivo od obrada njihovih omiljenih bluzera kao što su **R. L. Burnside**, **John Lee Hooker**, kao i **Junior Kimbrough** kom je ovaj bend već bio posvetio cijeli jedan album *Chulahoma* objavljen 2006. godine. Album Delta Kream je onaj koji se obvezno mora slušati glasno i jedino tako.

Little Simz – *Sometimes I Might Be Introvert*

Priznajem kako sam se do posljednjeg trena dvoumio koga ću izabrati za predstavnika hip hopa na ovoj listi, a izbor je bio između Tylera, The Creatora i albuma Little Simz. U oba slučaja radi se o sjajnim ostvarenjima, oba umjetnika su odlučili pomjeriti granice svog žanra. No, budući da je Tyler mnogo poznatiji, prednost je dobila **Little Simz**, reperka iz Londona englesko nigerijskog porijekla. *Sometimes I Might...* je iznenađujuće ambiciozno djelo sačinjeno od čak 19 pjesama. Na albumu se nalaze neke od najosobnijih pjesama koje je Little Simz do sada uradila, ali i neke od njenih najtvrdih. Čini se kako je sve u savršenom balansu, kombinacija kinematične glazbe, afrobeata i soula sjajno paše s dovrtljivom i impresivnom lirikom engleske reperke. Treba pohvaliti i video spotove koji su pratili ovaj album. Pozivam sve da pogledaju spot za pjesmu *Point and Kill*, koji je meni osobno, najbolji spot koji sam vidio ove godine. Jedino pitanje koje se nekako samo nameće je – kuda nakon ovakvog albuma?

Tony Joe White – *Smoke From The Chimney*

Country blues rock velikan **Tony Joe White**, poznat po hitovima kao *Polk Sallad Annie* i *Rainy Nights in Georgia*, preminuo je 2018. godine. Priča ide dalje kako je nakon smrti svoga oca **Jodyja Whitea** naišao

na poveću kolekciju neobjavljenih dovršenih i poludovršenih pjesama. Jedna stvar je vodila do druge i izbor producenta je pao na **Dana Auberbacha** (koji se na našoj listi pojavljuje dva puta) i jedan dio pjesama iz očeve zaostavštine je ugledao svjetlost dana. Iskreno, teško je povjerovati kako Tony Joe nije bio s njima u studiju, jer je *Smoke From The Chimney* suvremeno remek djelo močvarnog rock and rolla.

The War On Drugs – *I Don't Live Here Anymore*

Svačiji omiljeni dad rock bend, The War On Drugs su u listopadu objavili svoj dugo iščekivani peti album. Na njemu Drugsi uzdižu svoj pastiš radijskog rocka 80-ih do kosmičkih visina, još jednom skladajući veličanstvene ode o melankoliji, snovima i ljubavi. Naspram prethodnog, *Grammyjem* nagrađenog albuma *A Deeper Understanding*, ovaj je rasplesaniji, jednostavniji, a opet bogatiji jednom novom tekstom zvukova. Album magičan u svakom pogledu.

Robert Plant & Alison Krauss – *Raise The Roof*

Raise The Roof je drugi zajednički album **Roberta Planta** i **Alison Krauss** (prethodni je objavljen 2007.)

Iskusni glazbenici još jednom udružuju svoje anđeoske glasove kako bi oživjeli neke vanvremenske klasike, ali i neke manje poznate bisere prošlosti. Rezultati su očaravajući, pogotovo jer se stječe dojam kako Plant i Kraussova ovo rade non stop, pjesme su kohezivne i zvuče svježije kao da su napisane jučer, a ne prije 50-60 godina. Nezaobilazno ostvarenje za sve ljubitelje americane.

Mayales – *Domovina*

Predstavnik naših prostora na ovoj listi je kulturni hrvatski bend Mayales sa svojim četvrtim albumom *Domovina*. Ne događa se često da neki bend u dvadesetoj godini postojanja objavi svoj najjači album,

ali upravo je to pošlo Mayalesima za rukom. *Domovina* je opčinjavajuća kolekcija psihodeličnih pop pjesama, ali kao cjelina on funkcionira kao jedno dugačko, spiritualno putovanje. Jedan od onih albuma koji vraćaju vjeru u domaći rock and roll.

Floating Points, Pharoah Sanders & The London Symphony Orchestra – *Promises*

Promises je album koji bi se mogao opisati kao sudar, na prvi pogled, tri totalno različita svijeta, ali koji nakon slušanja djeluje kao nešto sasvim logično i prirodno. Legenda avangardnog jazz-a i sada već osamdesetogodišnjak **Pharoah Sanders**, talentirani engleski DJ i producent elektronske glazbe Floating Points uz suradnju londonskog simfonijskog orkestra, stvorili su zajedničkim snagama, nevjerojatan album. *Promises* je album koji slavi zvuk, u svim njegovim oblicima, od mekih šumova do katarzičnih visina. Ovo sofisticirano djelo sačinjeno zaslužuje svoje mjesto među najznačajnijim jazz i ambijentalnim izdanjima u ovom stoljeću.

Courtney Barnett – *Things Take Time, Take Time*

Things Take Time, Take Time je treći po redu studijski solo album australske kantautorice **Courtney Barnett**. Postoji nešto zaista posebno kod Courtney, ona je vječiti melankolik, ali nivo empatije i optimizma prisutnog u njenim pjesmama je nešto što se ne sreće svaki dan, a pritom, ona nikad, ni u jednom trenutku, ne ispada banalna ili patetična. Uvijek ostaje univerzalna i lako shvatljiva svima. Iako na *Things Take Time*... ona najviše govori o svakodnevnim anksioznostima, nesigurnostima i o svijetu koji se iznanda i naglo mijenja, ovaj album je možda njen najveseliji do sada. Primjećuje se kako je Barnettova zakoračila na nove teritorije i u pogledu glazbe, naziru se utjecaji indie popa i novog vala te na albumu nema onih eksplozivnih gitarskih pjesama poput *Pedestrian at Best* kakve su bile prisutne na prethodnim izdanjima. Pjesme poput *Rae Street*, *Before You Gotta Go* i *If I Don't Hear From You Tonight* su na mojoj listi omiljenih pjesama iz ove godine.

Dry Cleaning – *New Long Leg*

Prvi album londonskih art rockera je moj izbor za debitantski album godine. Dry Cleaning se već uspoređuje s bendovima prvog engleskog post punk vala kao što su The Fall, Wire ili Magazine i to s pravom. Ono što najviše izdvaja Dry Cleaning od drugih bendova iz sličnog miljea je frontmenka **Florence Shaw**, sa svojim načinom pjevanja koji bliži pričanju i njenom poezijom toka svijesti, nešto na tragu **Baxtera Duryja**. *New Long Leg* je jedinstveno iskustvo, ne želite propustiti ovaj bend.

Ivan Benčík

BATTLEFIELD 2042

Ako ste vjerni pratilac *Battlefield* franšize, poput mene koji je prati još od *Battlefield 1942*, upoznati ste s novim izdanjem ove popularne first-person shooter igrice, a to je *Battlefield 2042*! Vrlo interesantna poveznica u imenu s prošlošću, budući da je po mnogima, najsvjetliji moment DICE kompanije upravo *Battlefield 1942*, igrice koja se čak i danas, poslije 19 godina (sada već skoro 20) i dalje igra po serverima širom svijeta.

Osnovne informacije

Battlefield 2042 dolazi iz klase FPS (first-person shooter) koju je razvio DICE, a objavio Electronic Arts. Igra je objavljena u studenom 2021. za Microsoft Windows, PlayStation 4, PlayStation 5, Xbox One i Xbox Series X i Series S. Za razliku od nedavnih *Battlefield* igara, *Battlefield 2042* je isključivo multiplayer i nema niti jednu kampanju za solo igrača, svi game modovi su čisto multiplayer, mada postoji opcija da igrate mape sa svojim frendovima protiv AI botova. Također ima podršku za igru na različitim platformama, što je čini prvom u serijalu.

Nakon izlaska, *Battlefield 2042* dobio je mješovite recenzije kritičara. Mnogima se dopao upravo taj moment izbacivanja solo player moda, tj. neke propratne priče same igrice gdje rješavanjem solo misija upravo stječeš veću povezanost sa samom igricom. U ovom slučaju, kako je navedeno na službenom sajtu, priča se proživljava u multiplayer dijelu kroz različite mape koje igrači mogu odabrati. Priča je »ispričana« i na službenoj web stranici Electronic Artsa za *Battlefield 2042*. Kratki film pod nazivom *Exodus*, koji prikazuje događaje koji su doveli do rata 2042. i prikazuje Irisha koji se vraća iz prošle *Battlefield 4* igrice, premijerno je prikazan 12. kolovoza 2021. putem službenog *Battlefield* YouTube kanala.

Tri glavna načina igranja

Prelazimo na 3 glavna multiplayer modea, tj. tri glavna načina igranja. »All-Out Warfare« obuhvaća »Breakthrough« i »Conquest«, dva glavna modea serijala. U Conquestu se dva tima bore jedan protiv drugog kako bi osvojili kontrolne točke. U Break-

throughu jedan tim mora pokušati osvojiti kontrolne točke drugog tima, dok ih drugi tim mora braniti. Oba načina se mogu igrati u multiplayeru ili protiv AI. Drugi glavni način uključen u igru je community-driven platforma pod nazivom *Battlefield Portal*. Portal omogućuje igračima da kreiraju prilagođene modove za više igrača i odabira mapa iz prošlih *Battlefield* igara. Osim toga, igrači će moći modificirati osnovne elemente igranja. Treći gameplay mode je kooperativni način za više igrača pod nazivom *Hazard Zone*. U ovom načinu igrači su podijeljeni u različite timove i moraju se natjecati jedni s drugima kako bi dohvatili i izvukli podatke iz krhotina palih satelita. Igrači bi zaradili »kredite na mračnom tržištu« nakon uspješnog vađenja hard diskova iz palih satelita koje mogu potrošiti na kupnju novog oružja i nadogradnje u ovom modeu.

Kao i svaki *Battlefield* do sada, niti ovaj nije pošteđen raznih bugova, kao što su na primjer loš registar pogodaka projektila, tj. streljiva, propadanje kroz mapu u beskonačnost koja vas primorava na respawn, trzaji u grafici bez obzira na jačinu vašeg operativnog sustava, nagli pad frejmova, sve su to, kako kažu iz DICE kompanije, dječje bolesti koje će se tijekom vremena ispraviti. Pravi primjer za to je upravo nedavni update od preko 6 GB, koji targetira gore pomenute bugove. Naravno, neće svi biti ispravljeni, to je i nemoguće za očekivati u početnim fazama igrice.

Generalni dojam, možda sam malo i pristrasan budući da sam veliki fan ove franšize, je da svakako sebi uzmete novi *Battlefield 2042*, jer kupnjom jedne igrice možete osjetiti kako je bilo igrati *Battlefield 1942*, *Battlefield Bad Company 2* i *Battlefield 3*.

Ivan Ušumović

Zvonarice se vraćaju u trend!

21

Zvonarice traperice se polako ali sigurno vraćaju u trend! Ciklus se nastavlja, a one su ove godine u punom sjaju! Posljednji puta bile su u modi početkom 2000-tih, a prije toga sedamdesetih i početkom osamdesetih godina. Zvonarice možemo naći u više materijala i krojeva. Najpopularnije su jeans traperice, a najudobnije su pamučne zvonarice, koje iako imaju »status« helanki, ipak to nisu, jer djeluju mnogo ozbiljnije od običnih helanki.

Više oblika + procijep

Zvonarice u najnovijem trendu imaju i takozvani vent, a to je procjep na donjem dijelu traperica. On se može nalaziti s unutarnje, kao i vanjske strane ili od naprijed ili nazad. Ovaj procjep, iako estetski izgleda lijepo, također ima i svrhu, a to je da zvonarice s »ventom« lijepše padaju na obuću. Zvonarice mogu biti krojene u više oblika te tako imamo uže zvonarice, zvonarice koje se šire od koljena ka članku i skroz široke zvonarice koje uopće ne idu uz nogu.

Svaki model zvonarica lijepo ide i uz nisku obuću a još više uz obuću na potpeticu. Što se gornjeg dijela odjeće tiče, uz zvonarice bolje idu uže i kraće majice i košulje. Moramo obratiti pažnju i na gornji dio koji nosimo uz njih zbog samog kroja traperica.

Stari/novi trend

Sada za zimu izaberite svoj model zvonarica, ali kako stvari stoje – nosit ćemo ih i na proljeće. Moda se mijenja, vrti i vraćaju nam se trendovi koje smo jedno vrijeme obožavali, a kasnije iste te modele odbacivali i zamjenjivali nečim potpuno drugim. Kako godine prolaze, određena moda se ponavlja, a mi, iako se sjećamo faze u kojoj nam se zvonarice nisu sviđale, zaboravljamo na to i preuzimamo ono što nam diktiraju s modne scene. Valjda to tako ide i očigledno je da moda mora imati proces obrtanja i filtriranja. Ono što se vrati u modu nije za džabe tu! Iskoristite ovaj stari/novi trend i uživajte u modi.

Milijana Nimčević

Atomsko sklonište u Novom Sadu

Koncert legendarne hard rock grupe *Atomsko sklonište*, osnovane u Puli 1977. godine, bit će održan večeras (petak, 17. prosinca) u Hali 6 Novosadskog sajma. Početak je u 20 sati. Karte se kupuju preko *Gigstixa*.

Čitalačka radionica u Subotici

Želite li provesti večer u dobrom društvu (uz knjigu) i napraviti vlastite bilješke o pročitanome djelu ili dobiti smjernice za vođenje čitalačkoga dnevnika – ova radionica prava je prigoda. U srijedu, 22. prosinca, u Klubu HKC-a *Bunjevačko kolo* u 19 sati bit će na programu upoznavanje s jednom suvremenom hrvatskom spisateljicom na najneposredniji mogući način – uranjanjem u tekst. Dobra priča ne daje samo odgovore, ona postavlja i dobra pitanja. Kako naša svakodnevica i atmosfera društva u kojem živimo može oživjeti u jednoj sasvim drugoj perspektivi? Koja je razlika između kukca i kupca? Kroz rad na tekstu nagrađivane zbirke *Poštovani kukci i druge jezive priče* **Maše Kolanović** vodit će nas master profesorica jezika i književnosti, **Klara Dulić-Ševčić**. U programu će sudjelovati članovi Književno-teatarskog krugu *Kola* koji će čitati odabrane priče.

Autorska monodrama Sandre Silađev

Autorska monodrama **Sandre Silađev** *DEJT* bit će igrana 23. prosinca u 20 sati u Pozorištu mladih u No-

vom Sadu. Kupnja ulaznica je moguća putem *GIGS TIX-a* i u Knjižari *Mala Velika knjiga*.

Doček Nove godine u Novom Sadu

Fondacija Novi Sad – Europska prijestolnica kulture organizira program *Doček* povodom slave Nove godine. Program se održava 31. prosinca a inspiriran je likom i djelom velikog znanstvenika **Nikole Tesle**. U 20:22 sata, kod mosta *Duga*, bit će premijerno izveden dio predstave *Tesla, izumetnik* u režiji **Nebojše Bradića**, u izvedbi Srpskog narodnog pozorišta. U predstavu će biti uključena i publika, formirajući povorku preko mosta *Duga* i tako spajajući dvije obale Dunava sve do Podgrađa Petrovaradinske tvrđave, gdje će biti otvorena multimedijalna Teslina svjetlosna galerija.

Neki od najznačajnijih umjetnika iz područja svjetlosnih umjetničkih instalacija i performansa predstaviti će se u okviru Tesline svjetlosne galerije, a među njima su dr. **Alberto Novelo** iz Italije, **Ivan Marušić Klif** iz Hrvatske, **Petko Tančev** iz Bugarske, dr. **Milica Stojšić** sa studentima scenskog dizajna s Fakulteta tehničkih nauka u Novom Sadu i **Staša Kukić**. U suradnji s njima su brojni muzičari, čiji će nastupi baš zbog svjetlosnih instalacija biti poseban doživljaj i iskustvo za publiku, a među njima su tajanstveni elektro pop duo *Nipplepeople* (Hrvatska), austrijski trio *Elektro Guzzi* koji na inovativan način pristupa izvođenju techno muzike uživo, beogradski sastav *Kanda, Kodža i Nebojša*, svestrani muzičar **Đorđe Miljenović**, kao i novosadski DJ sastav *Noise Destruction* i brojni drugi. Program u okviru Tesline svjetlosne galerije bit će završen 1. siječnja, uz austrijski elektro duo *Kruder & Dorfmeister* i beogradski sastav *Minilinja*.

Cijeli program 31. prosinca je besplatan, a točne lokacije i satnicu možete pronaći na službenom sajtu docekns.rs.

PREPORUKA

Bad Daughter

Let Me Panic je prvi album hrvatskog benda Bad Daughter kog predvodi kantautorica **Dunja Ercegović** aka **Lovely Quinces**. Bad Daughter su jedno novo poglavlje u stvaralaštvu ove talentirane autorice, u kom se odmiče daleko od akustičnog folka i indie gitara po kojima je znamo, te zakoračuje u vode electro popa. Drugim riječima, ovo je nešto potpuno drugačije od svega što je Dunja do sada radila.

Rezultat je album sačinjen od osam fantastičnih pop pjesama. *Let Me Panic*, pored toga što pokazuje raskošnost Dunjinog talenta, od početka do kraja zvuči veoma moderno i veoma ozbiljno, primjećuje se kako se pazilo na detalje i kako je svaka kompozicija dobro promišljena. Album je više nego dobrodošlo osvježanje regionalnoj glazbenoj sceni. Nije lako izdvojiti najbolje trenutke na njemu, jer je riječ o ostvarenju koje ima potencijal da se dopadne svima, ali bih, recimo, izdvojio prvi singl *Favourite Game* koji otvara album, potom *Body And Soul* i *New Lower* koje zvuče krajnje zarazno, kao i baladu *Drown Her*.

I. Benčik

GLAZBA

Dinastija Gucci

Dinastija Gucci, biografsko-kriminalistički film koji se dugo čekao jer je inspiriran istinitom pričom o obitelji i tragediji koja se krije iza talijanske modne kuće Gucci, stigao je u kina širom Srbije. Radnja ove drame/trilera u najvećoj mjeri prati život i ljubav Maurizija Guccija (**Adam Driver**) i Patrizije Reggiani (**Lady Gaga**) koja se godinama pretvara u borbu za kontrolu nad modnim brandom. I na samom kraju filma teško je dokučiti je li to bila ljubav, jer pojedini psihološki momenti i preokreti stvaraju bezbroj pitanja i nedoumica. Vrlo je interesantno pogledati priču o ovoj obitelji s puno kontroverza. Istraživajući kasnije o pojedinim događajima iz filma i o **Gucci** obitelji, shvatila sam da je dosta toga izostavljeno, dok je film dobio pomiješane kritike: hvale glumu i tehničke aspekte filma, a kritiziraju scenarij i nedosljedan ton. Moram naglasiti da je gluma Adama Drivera odlična, a transformacija **Jareda Letoa** (Paolo Gucci) zapanjujuća!

Redatelj filma je **Ridley Scott**, a uloge, osim spomenutih, tumače i **Jeremy Irons**, **Salma Hayek**, **Al Pacino**, **Jack Huston** i drugi.

K. I. I.

FILM

Lažne bajke

U svom zajedničkom djelu **David Albahari** i **Mirjana Ognjanović** pišu nove, suvremene bajke, dovodeći u pitanje tradicionalni koncept ove književne vrste. Oni postavljaju pitanje je li nužno da bajke imaju sretan kraj i ako je odgovor ne, kakav kraj bajke trebaju imati. U skupini tekstova koje odlikuju lagan ali ne banalan humor autori, uz prikladne ilustracije **Slavka Krunića**, razmatraju polažu li odrasli pravo na bajke, moramo li ih prerasti i kada to zapravo činimo. Jedna od glavnih karakteristika bajke jest da jedna ista priča može imati različite karakteristike, prilagođavajući se sredini u kojoj je nastala. Ukoliko postavimo bajke iz europskog naslijeđa jedne s drugim, vidimo da je priča ista samo se određeni motivi i likovi mijenjaju shodno nacionalnoj povijesti ili kulturi. Shodno tome, Albahari i Ognjanović koriste svoj poetski humor da stvore bajke koje odrasli neće prerasti, bajke koje nemaju kraj, suštinski pripovijedajući bajke koje su nam poznate, ali u nekom novom duhu.

Andrea I. Darabašić

KNJIGA

